

Media ja lehdistö

Euroopan unionin tuomioistuin
LEHDISTÖTIEDOTE nro 32/22
Luxemburgissa 22.2.2022

Tuomio yhdistetyissä asioissa C-562/21 PPU ja C-563/21 PPU
Openbaar Ministerie (Pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion laillisesti
perustettu tuomioistuin)

Kieltäytyminen eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta: unionin tuomioistuin täsmentää arviointiperusteet, joiden avulla täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomais voi arvioida mahdollista vaaraa siitä, että etsityn henkilön perusoikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin loukataan

Puolan tuomioistuimet antoivat huhtikuussa 2021 kaksi eurooppalaista pidätysmääräystä¹ kahdesta Puolan kansalaisesta vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen täytäntöönpanoa ja syytetoimenpiteitä varten. Koska asianomaiset henkilöt olivat Alankomaissa eivätkä antaneet suostumustaan luovuttamiseensa, Rechtbank Amsterdamille (Amsterdamin alioikeus, Alankomaat) esitettiin kyseisten eurooppalaisten pidätysmääräysten täytäntöönpanoa koskevat pyynnöt.

Kyseinen tuomioistuin on epävarma siitä, onko sillä velvollisuus hyväksyä nämä pyynnöt. Se toteaa tältä osin, että Puolassa on vuodesta 2017 lähtien ollut rakenteellisia tai yleisiä puutteita, jotka vaikuttavat oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevaan perusoikeuteen² ja erityisesti oikeuteen etukäteen laillisesti perustettuun tuomioistuimeen ja jotka johtuvat erityisesti siitä, että puolalaiset tuomarit nimitetään Krajowa Rada Sądownictwan (kansallinen tuomarineuvosto, Puola, jäljempänä KRS) ehdotuksesta. Sąd Najwyższy (ylin tuomioistuin, Puola) vuonna 2020 antaman ratkaisun mukaan KRS ei ole tuomioistuinjärjestelmän uudistuksista annetun lain tultua voimaan 17.1.2018 riippumaton elin³. Siltä osin kuin KRS:n ehdotuksesta nimitetyt tuomarit ovat voineet osallistua rikosoikeudenkäyntiin, joka on johtanut jommankumman kyseessä olevan henkilön tuomitsemiseen taikka heidät voidaan osoittaa käsittelemään toisen kyseessä olevan henkilön rikosasiaa, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että on olemassa todellinen vaara siitä, että näiden henkilöiden oikeutta etukäteen laillisesti perustettuun tuomioistuimeen loukataan luovuttamistapauksessa.

Tässä tilanteessa kyseinen tuomioistuin tiedustelee unionin tuomioistuimelta, sovelletaanko kaksivaiheista tutkimista⁴, jonka unionin tuomioistuin on vahvistanut eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteella suoritetun luovuttamisen yhteydessä oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevaan perusoikeuteen erottamattomasti liittyvien riippumattomuuden ja puolueettomuuden takeiden osalta, kun kyseessä on myös tähän perusoikeuteen erottamattomasti liittyvä etukäteen laillisesti perustettua tuomioistuinta koskeva tae.

¹ Sellaisena kuin siitä säädetään eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehdystä neuvoston puitepäätöksessä 2002/584/YOS (EYVL 2002, L 190, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 26.2.2009 annetulla neuvoston puitepäätöksellä 2009/299/YOS (EUVL 2009, L 81, s. 24).

² Tämä oikeus taataan Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklan toisessa kohdassa.

³ Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa myös 15.7.2021 annettuun tuomioon komissio v. Puola (Tuomareita koskeva kurinpitäjärjestelmä), [C-791/19](#), 108 ja 110 kohta (ks. [lehdistötiedote nro 130/21](#)).

⁴ Tämän tutkimisen ensimmäisessä vaiheessa täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on arvioitava perusoikeuksien loukkaamisen todellista vaaraa pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion yleiseen tilanteeseen nähden; toisessa vaiheessa kyseisen viranomaisen on tutkittava konkreettisesti ja täsmällisesti, onko olemassa todellinen vaara etsityn henkilön perusoikeuden loukkaamisesta, kun otetaan huomioon käsiteltävänä olevan asian olosuhteet. Ks. tuomio 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (Tuomioistuinjärjestelmän puutteet), [C-216/18 PPU](#) (ks. myös [lehdistötiedote nro 113/18](#)) ja tuomio 17.12.2020, Openbaar Ministerie (Pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen riippumattomuus), [C-354/20 PPU](#) ja [C-412/20 PPU](#) (ks. [lehdistötiedote nro 164/20](#)).

Unionin tuomioistuin, joka on kokoontunut suuressa jaostossa ja ratkaissut asian kiireellisessä ennakkoratkaisumenettelyssä, vastaa myöntävästi ja täsmentää tämän arvioinnin yksityiskohtaiset soveltamissäännöt.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

Unionin tuomioistuin katsoo, että kun täytäntöönpanosta vastaavalla oikeusviranomaisella, jonka on päätettävä pidätysmääräyksen kohteena olevan henkilön luovuttamisesta, on käytettävissään tietoja, jotka osoittavat, että pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion oikeusviranomaisen riippumattomuuteen liittyy rakenteellisia tai yleisiä puutteita erityisesti tämän viranomaisen jäsenten nimittämismenettelyssä, se voi kieltäytyä luovuttamisesta puitepäätöksen 2002/584 perusteella⁵ vain, jos se toteaa, että kyseessä olevan asian erityisissä olosuhteissa on olemassa painavia perusteita uskoa, että kyseessä olevan henkilön perusoikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa, joka on etukäteen laillisesti perustettu, on loukattu tai luovuttamistapauksessa on olemassa vaara, että sitä loukataan.

Unionin tuomioistuin täsmentää tältä osin, että oikeus saada ratkaisu ”laillisesti perustetussa” tuomioistuimessa käsittää jo luonteensa vuoksi tuomareiden nimittämismenettelyn. Siinä ensimmäisessä tutkimisvaiheessa, jossa arvioidaan, onko olemassa oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevan perusoikeuden loukkaamisen todellinen vaara, joka liittyy erityisesti laillisesti perustetun tuomioistuimen vaatimuksen noudattamatta jättämiseen, täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on suoritettava kokonaisarviointi, joka perustuu objektiivisiin, luotettaviin, tarkkoihin ja asianmukaisesti päivitettyihin tietoihin pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion oikeusjärjestelmän toiminnasta ja erityisesti tuomareiden nimittämisestä samassa jäsenvaltiossa. Tällaisia tietoja ovat tiedot, jotka sisältyvät Euroopan komission neuvostolle SEU 7 artiklan 1 kohdan nojalla osoittamaan perusteltuun ehdotukseen, Sąd Najwyższy (ylin tuomioistuin) edellä mainittuun ratkaisuun sekä unionin tuomioistuimen⁶ ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen⁷ merkitykselliseen oikeuskäytäntöön. Sitä vastoin se, että KRS:n kaltainen elin, joka osallistuu tuomareiden nimittämismenettelyyn, muodostuu pääasiallisesti lainsäädäntö- tai täytäntöönpanovallan edustajista tai heidän valitsemistaan henkilöistä, ei riitä oikeuttamaan luovuttamisesta kieltäytymistä.

Kyseisen tutkimisen toisessa vaiheessa pidätysmääräyksen kohteena olevan henkilön on esitettävä konkreettisia seikkoja, joiden perusteella voidaan ajatella, että tuomioistuinjärjestelmän rakenteellisilla tai yleisillä puutteilla on ollut konkreettinen vaikutus hänen rikosasiansa käsittelyyn tai niillä voi luovuttamistapauksessa olla tällainen vaikutus. Näitä seikkoja voidaan tarvittaessa täydentää pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen toimittamilla tiedoilla.

Kun kyse on ensinnäkin pidätysmääräyksestä, joka on annettu vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanoa varten, täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on otettava huomioon seikat, jotka koskevat rikosasiaa käsitellyttä ratkaisukokoonpanoa tai tämän kokoonpanon riippumattomuuden ja puolueettomuuden arvioimiseksi merkitykselliset kaikki muut seikat. Luovuttamisesta kieltäytymiseksi ei riitä, että tähän menettelyyn osallistunut yksi tai useampi tuomari on nimitetty KRS:n kaltaisen elimen ehdotuksesta. Asianomaisen henkilön on lisäksi esitettävä muun muassa kyseessä olevien tuomareiden nimittämismenettelyä ja heidän mahdollista siirtoaan koskevia tietoja, joiden perusteella voitaisiin todeta, että kyseinen ratkaisukokoonpano on ollut sellainen, että se on voinut

⁵Ks. vastaavasti puitepäätöksen 2002/584 1 artiklan 2 ja 3 kohta, jonka nojalla yhtäältä jäsenvaltiot panevat eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöön vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen perusteella ja tämän puitepäätöksen säännösten mukaisesti ja toisaalta kyseinen puitepäätös ei vaikuta velvoitteeseen kunnioittaa SEU 6 artiklassa taattuja perusoikeuksia ja keskeisiä oikeusperiaatteita.

⁶ Tuomio 19.11.2019, A.K. ym. (Ylimmän tuomioistuimen kurinpitojaoston riippumattomuus), [C-585/18](#), [C-624/18](#) ja [C-625/18](#) (ks. [CP n° 145/19](#)), tuomio 2.3.2021, A. B. ym. (Tuomareiden nimittäminen ylimpään tuomioistuimeen – Muutoksenhaku), [C-824/18](#) (ks. [lehdistötiedote nro 31/21](#)), tuomio 15.7.2021, komissio v. Puola (Tuomareiden kurinpitojärjestelmä), [C-791/19](#) (ks. [lehdistötiedote nro 130/21](#)) ja tuomio 6.10.2021, W. Z. (Ylimmän tuomioistuimen ylimääräistä valvontaa ja julkisia asioita käsittelevä jaosto – Nimittäminen), [C-487/19](#) (ks. [lehdistötiedote nro 173/21](#)).

⁷ Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 22.7.2021, Reczkowicz v. Puola.

vaikuttaa hänen oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevaan perusoikeuteensa. Lisäksi on otettava huomioon asianomaisen henkilön mahdollisuus pyytää ratkaisukokoonpanon jäsenten jääväämistä syistä, jotka liittyvät hänen oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevan perusoikeutensa loukkaamiseen, se, että tämä sama henkilö mahdollisesti käyttää tätä oikeuttaan, ja hänen jääväämispyyntönsä mahdolliset seuraukset.

Toiseksi on niin, että kun eurooppalainen pidätysmääräys on annettu syytetoimenpiteitä varten, täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on otettava huomioon tiedot, jotka koskevat kyseessä olevan henkilön henkilökohtaista tilannetta, sen rikoksen luonnetta, josta häntä syytetään, sitä tosiasiallista asiayhteyttä, johon kyseinen eurooppalainen pidätysmääräys liittyy, tai kaikkia muita kyseiseen henkilöön kohdistettua menettelyä todennäköisesti käsittelevän ratkaisukokoonpanon riippumattomuuden ja puolueettomuuden arvioinnille merkityksellisiä seikkoja. Tällaiset seikat voivat koskea myös viranomaisten antamia ilmoituksia, joilla voi olla vaikutusta yksittäistapauksessa. Sitä vastoin se, että asianomaisen henkilön asiaa mahdollisesti käsittelevien tuomareiden henkilöllisyys ei ole tiedossa luovuttamispäätöstä tehtäessä, tai kun heidän henkilöllisyytensä on tiedossa, se, että nämä tuomarit on nimitetty KRS:n kaltaisen elimen ehdotuksesta, ei riitä tästä luovuttamisesta kieltäytymiseen.

HUOMAUTUS: Ennakkoratkaisupyynnö antaa jäsenvaltioiden tuomioistuimille mahdollisuuden tiedustella niiden käsiteltävänä olevan yksittäisen asian puitteissa unionin tuomioistuimelta unionin oikeuden tulkintaa tai unionin toimen pätevyyttä. Unionin tuomioistuin ei ratkaise kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevaa asiaa. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista asia unionin tuomioistuimen ratkaisun mukaisesti. Unionin tuomioistuimen ratkaisu sitoo vastaavalla tavoin muita kansallisia tuomioistujia, jotka käsittelevät samanlaista ongelmaa.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido Euroopan unionin tuomioistuinta.

Tuomion [koko teksti](#) julkaistaan CURIA-sivustolla julistamispäivänä

Lisätietoja: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127

Kuvia tuomion julistamisesta on saatavilla sivustolla "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106